

ЩОДО ОЗНАК ПОНЯТТЯ «ІНВЕСТИЦІЇ У СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК СЕЛА»

REGARDING CHARACTERISTICS OF DEFINITION «INVESTMENT IN SOCIAL DEVELOPMENT OF VILLAGE»

Сащенко І.С.,
к.ю.н., заступник голови суду
Апеляційний суд Харківської області

У статті здійснено аналіз категорії «інвестиції у соціальний розвиток села», її основних юридичних ознак. Визначені суб'єкти, об'єкти та мета здійснення інвестицій у соціальний розвиток села. Окреслено моменти правової регламентації названої діяльності в Україні. Сформульовано визначення поняття зазначеної дефініції.

Ключові слова: інвестиції у соціальний розвиток села, ознаки інвестицій у соціальний розвиток села, соціальна сфера села, суб'єкти та об'єкти соціального розвитку села.

В статье осуществлен анализ категории «инвестиции в социальное развитие села», ее основных юридических признаков. Определены субъекты, объекты и цель осуществления инвестиций в социальное развитие села. Очерчены моменты правовой регламентации указанной деятельности в Украине. Сформулировано определение понятия указанной дефиниции.

Ключевые слова: инвестиции в социальное развитие села, признаки инвестиций в социальное развитие села, социальная сфера села, субъекты и объекты социального развития села.

The article presents the analysis of the definition of «investments in rural social development», its main legal characteristics. The subjects, objects and purpose of investment in social development of the village are identified. The aspects of legal regulation of the specified activities in Ukraine are delineated. The definition of the specified definition is formulated.

Key words: investment in rural social development, characteristics of investments in rural social development, social sphere of the village, subjects and objects of rural social development.

Інвестиції у соціальний розвиток села з правової точки зору повинні розглядатися через інвестиційні правовідносини, яким, як і іншим правовідносинам, властиві суб'єкт, об'єкт та зміст. Тому ознакою інвестицій в соціальний розвиток села є наявність специфічного об'єкта, в який здійснюється переміщення майна, а саме – об'єкти соціальної сфери села.

Для комплексного аналізу особливого значення набуває з'ясування змісту категорій «соціальна сфера села», «соціальний розвиток села» та їх співвідношення із соціальною інфраструктурою села.

Законодавець не надає правового визначення цих понять. Аналіз нормативно-правових актів дає підстави вважати, що у законодавстві зазначені категорії вживаються як синоніми і визначаються через пріоритетні заходи у цій сфері. Зокрема, Указом Президента України від 20 грудня 2000 року «Про основні засади розвитку соціальної сфери села» передбачено, що основні засади розвитку соціальної сфери села (далі – Основні засади) спрямовані на поліпшення організації життєзабезпечення сільського населення в умовах становлення приватного сектора в аграрній сфері, виходу національної економіки з кризи, розвитку економіки в ринкових умовах і мають урахувуватись у процесі визначення стратегічних напрямів розвитку економіки, підготовки та виконання державних, галузевих і регіональних програм та розроблення нормативно-правових актів з питань соціально-економічного розвитку держави в найближче десятиліття [1].

Серед представників науки аграрного права питання соціального розвитку села досліджуються в рамках визначення місця цих відносин в системі аграрного права.

Зокрема професор В. В. Носік звернув увагу на те, що чинне законодавство України містить такі поняття як «соціальний розвиток села», «соціальна сфера села», «об'єкти соціальної сфери села». Науковець не надає їм визначення, однак зазначає, що з правової точки зору ці поняття необхідно розуміти як коло суспільних відносин, що виникають у процесі реалізації юридичними та фізичними особами соціально-економічних прав, державної підтримки пріоритету соціальних перетворень у сільській місцевості та врегульовані нормами права. Вчений

вважає, що відносини в соціальній сфері села набувають певної самостійності, потребують окремого правового регулювання, не пов'язаного з предметом аграрного права [2, с. 107].

Професор А. М. Статівка пропонує під соціальним розвитком села розуміти комплекс суспільних відносин, які виникають у зв'язку із облаштуванням сільських територій, соціальним і матеріальним забезпеченням достатнього життєвого рівня сільського населення на рівні стандартів сучасного розвитку суспільства, а також вільного розвитку кожного селянина, що передбачає задоволення його потреб матеріального, морального, духовного й фізичного характеру. А також наголошує на тому, що відносини щодо соціального розвитку села становлять комплексний правовий інститут аграрного права [3, с. 84].

Такої ж позиції дотримується О. В. Гафурова, вважаючи соціальний розвиток села інститутом аграрного права, а також наголошує на доцільності об'єднання відносин щодо соціального розвитку села у дві групи. Їх відмежування, на її думку, зумовлено наявністю різних системоутворюючих факторів. Об'єктом першої групи відносин виступають сільські території, а змістом – права та обов'язки суб'єктів, пов'язані із їх облаштуванням. Відповідно, перша група включає в себе відносини щодо: збереження сільської поселенської мережі; створення додаткових робочих місць у селі, зокрема шляхом диверсифікації сільськогосподарського виробництва; визначення правового режиму об'єктів соціальної інфраструктури та інженерного облаштування села. Другу групу доцільно виділяти, враховуючи особливий правовий статус таких суб'єктів як сільські мешканці. Змістом цих відносин є права та обов'язки учасників, пов'язані із наданням та отриманням соціально-побутових послуг. Відповідно вона включає відносини, які стосуються задоволення соціально-побутових потреб селян. Це відносини, що регулюють: розвиток медичного забезпечення та фізичної культури і спорту, культурно-дозвільну діяльність в сільській місцевості; порядок та умови надання комунальних, інформаційних, транспортних послуг на селі; забезпечення належного рівня освітніх послуг, наукових досліджень та підготовки кадрів; поліпшення побутового та торговельного обслуговування сільського населення [4, с. 278-279].

Досліджуючи аграрні правовідносини, професор В. Ю. Уркевич зазначає, що складною є проблема, пов'язана з відносинами щодо соціального забезпечення села. За часів існування колгоспів таких методологічних труднощів (щодо віднесення до предмета колгоспного права відносин щодо соціального забезпечення колгоспників) не виникало. Майже всі без винятку питання щодо надання соціальних благ своїм членам вирішувалися безпосередньо колгоспами. З огляду на наявний специфічний суб'єктний склад таких відносин це дозволяло називати їх колгоспно-правовими. На сьогодні, коли виконання функцій із соціального забезпечення мешканців сільської місцевості покладено на органи державної влади й органи місцевого самоврядування, а сільськогосподарські підприємства можуть брати участь у таких відносинах на власний розсуд, слід зайнятися пошуком додаткових критеріїв належності таких відносин до аграрних, якими, на думку вченого, можуть слугувати цілі правового регулювання цих відносин. Тому науковець приходить до висновку, що, оскільки у селі під час здійснення сільськогосподарської діяльності спостерігається тісне переплетіння агровиробничих і соціальних відносин, їх нерозривний зв'язок, взаємопроникнення і взаємовплив, можна стверджувати, що соціальні селянські відносини мають яскраве виражене аграрне забарвлення й повинні належати до аграрних [5, с. 75-76].

Професор В. М. Єрмоленко, розглядаючи відносини соціального розвитку села, вважає, що соціальний розвиток села забезпечує підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва. Високий загальний освітньо-культурний рівень працівників сприяє продуктивності праці, а, отже, ефективності діяльності самих сільськогосподарських підприємств. Крім того, традиційний культурно-побутовий уклад селян, навіть у межах окремої сільської громади, формує відповідне ставлення до сільськогосподарської праці, що має значний вплив на стан культури землеробства і тваринництва, а тому призводить до підвищення або зниження рівня виробництва валової сільськогосподарської продукції. Науковець переконаний, що аграрні відносини із соціального розвитку села забезпечують зростання якості життя сільського населення у сфері побуту, освіти, охорони здоров'я, фізкультури і спорту, культури і мистецтва, а також розвитку сільських територій [6, с. 52-53].

М. М. Чабаненко право соціального розвитку села визначає підгалуззю аграрного права, оскільки воно: 1) має особливий предмет правового регулювання, що виділяється в межах предмету аграрного права, це відносини щодо забезпечення соціального розвитку села, тобто відносини, пов'язані зі створенням сприятливих умов для гідного життя та всебічного розвитку людей, які проживають чи працюють у селі; 2) об'єднує значну кількість правових інститутів, серед яких можна виділити й інститут загальних засад правового регулювання соціального розвитку села; 3) має специфічні принципи правового регулювання, а також включає загальні норми права [7, с. 103].

У свою чергу доцільно погодитися з професором А. М. Статівкою, який зазначає, що, виходячи з того, що відносини в соціальній сфері села є предметом правового регулювання аграрного права, то їх необхідно розглядати як кризу призму правового режиму, так і через функціональне призначення об'єктів, що утворюють інфраструктуру в житловій, освітній, медичній, культурно-побутовій, інженерно-комунального обслуговування та інших сферах соціального (невиробничого) характеру і за наявності яких створюються належні умови для розвитку сільських територій і проживання сільських мешканців [3, с. 84].

З'ясування сутності соціальної сфери села має важливе значення для виокремлення об'єктів, які потребують інвестування. Проте законодавство не надає визначення сфери соціального (невиробничого) характеру. Зокрема, у ст. 261 Господарського кодексу України передбачено,

що до сфери матеріального виробництва належать галузі, які визначаються видами діяльності, що створюють, відновлюють або знаходять матеріальні блага (продукцію, енергію, природні ресурси), а також продовжують виробництво у сфері обігу (реалізації) шляхом переміщення, зберігання, сортування, пакування продукції чи інших видів діяльності. До невиробничої сфери відносяться всі інші види діяльності. При цьому в Кодексі вони не деталізуються [8].

Отже, соціальну (нематеріальну) сферу як законодавець, так і науковці розмежовують за критерієм виключення, тобто неможливості віднесення до виробничої сфери. Між тим для з'ясування сутності соціальної сфери села як об'єкта інвестування важливого значення набуває дослідження специфічних показників, які дозволяють з'ясувати її рівень розвитку, серед яких науковцями виокремлюються: по-перше, комплекс умов праці, побуту, дозвілля; по-друге, ступінь доступності культурних благ і послуг (освіта, інформація, література, мистецтво тощо); по-третє, гарантії життєдіяльності, включаючи охорону здоров'я і соціальне забезпечення, охорону материнства і дитинства; по-четверте, соціальна мобільність, у т. ч. можливість вибору професії, професійного та посадового просування, підвищення кваліфікації, оптимального працевлаштування; по-п'яте, реальна участь в управлінні виробництвом, особливо в колективних сільськогосподарських підприємствах, в громадському житті та творчій діяльності [9, с. 22].

Тому можна констатувати, що соціальна сфера села охоплює показники стосовно облаштування сільських територій, соціальне й матеріальне забезпечення та дотримання соціальних стандартів сільського населення. А, отже, ця категорія є статичною, вона охоплює врахування як якісних, так і кількісних показників. При цьому аналіз цих показників дає підстави стверджувати про рівень соціального розвитку села як динамічної категорії.

Таким чином, вищенаведене дає підстави констатувати, що об'єктами соціальної сфери села є: 1) соціальна інфраструктура села; 2) соціальні стандарти для сільського населення.

У свою чергу соціальна інфраструктура села включає будівництво об'єктів житлового призначення, доріг із твердим покриттям, газо-, водо-, енергопостачання, санітарно-побутового обслуговування, освіти, культури, охорони здоров'я, лікувально-оздоровчого призначення, а також розвиток транспортного сполучення, зв'язку та ін. [3, с. 35].

Між тим визначення об'єктів соціальної інфраструктури села має важливе значення задля їх першочергового інвестування. Аналіз вітчизняного законодавства свідчить, що спроби визначити такі об'єкти знайшли своє відображення в різних нормативно-правових актах. Зокрема відповідно до Листів Міністерства фінансів України від 09 квітня 1993 року «Щодо доповнення до Тимчасового переліку об'єктів, які відносяться до соціальної сфери» [10] та Державного комітету України у справах містобудування і архітектури, Міністерства фінансів України, Міністерства економіки України, Міністерства зовнішньо-економічних зв'язків і торгівлі України, Державної податкової адміністрації України від 10 січня 1997 року «Щодо доповнення до Тимчасового переліку об'єктів, які відносяться до соціальної сфери» надається перелік об'єктів соціальної інфраструктури, який класифіковано на такі групи: 1) житлово-комунальне господарство і побутове обслуговування населення (житлові будинки, гуртожитки для робітників і службовців, студентів вищих і середніх спеціальних та загальноосвітніх навчальних закладів, школи-інтернати, водогони, об'єкти газопостачання і теплозабезпечення тощо); 2) охорона здоров'я, фізична культура і соціальне забезпечення (лікарні, станції швидкої допомоги, лікувально-фізкультурні заклади, протитуберкульозні, наркологічні диспансери, поліклініки, пункти охорони здоров'я, фельдшерсько-

акушерські пункти, санаторії-профілакторії, пансіонати, спеціалізовані санаторії, піонерські табори, будинки відпочинку, пансіонати, стадіони, спортивні зали, водні басейни, дитячі спортивні школи, спортивні клуби тощо); 3) народна освіта (академії, університети, інститути, технікуми, професійні училища, курси, учбові комбінати, курси підвищення кваліфікації, методичні кабінети, навчальні школи, школи-інтернати, дитячі садки, дитячі садки-ясла (комбінати), дитячі майданчики, ясла, дитячі будинки тощо); 4) культура і мистецтво (бібліотеки, фільмотеки, будинки культури, клуби, будинки художнього виховання дітей, кінотеатри тощо) [4].

Таким чином, об'єкти соціальної інфраструктури доцільно поділяти на об'єкти соціально-побутової та об'єкти соціально-культурної інфраструктури. При цьому функціонування перших спрямоване на відтворення людини як біологічної істоти, задоволення її потреб у належних умовах життя (житлово-комунальне господарство, побутове обслуговування населення тощо). Функціонування других сприяє відтворенню духовних, інтелектуальних та значною мірою фізичних властивостей індивіда, формуванню його активної особливості, що відповідає певним вимогам суспільства до якості робочої сили (охорона здоров'я, рекреаційне господарство, фізична культура та спорт, соціальне забезпечення, освіта, культура тощо), створення умов для відтворення життя [12, с. 704].

Наступним елементом соціальної сфери села є соціальні стандарти, які Законом України від 05 жовтня 2000 року «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» визначаються як встановлені законами, іншими нормативно-правовими актами соціальні норми і нормативи або їх комплекс, на базі яких визначаються рівні основних державних соціальних гарантій. Вони встановлюються з метою: визначення механізму реалізації соціальних прав та державних соціальних гарантій громадян, визначених Конституцією України; визначення пріоритетів державної соціальної політики щодо забезпечення потреб людини в матеріальних благах і послугах та фінансових ресурсів для їх реалізації; визначення та обґрунтування розмірів витраток Державного бюджету України, бюджету Автономної Республіки Крим та місцевих бюджетів, соціальних фондів на соціальний захист і забезпечення населення та утримання соціальної сфери. На основі соціальних стандартів визначаються розміри основних соціальних гарантій: мінімальних розмірів заробітної плати та пенсії за віком, інших видів соціальних виплат і допомоги [13].

Законодавством державні соціальні стандарти визначаються у таких сферах: доходів населення; соціальних послуг; житлово-комунального обслуговування; транспортно-обслуговування та зв'язку; охорони здоров'я; забезпечення навчальними закладами; обслуговування закладами культури; обслуговування закладами фізичної культури та спорту; побутового обслуговування, торгівлі та громадського харчування.

При цьому державні соціальні стандарти повинні обов'язково враховуватися при розробці програм економічного і соціального розвитку.

Проте на сьогодні порядок розробки соціальних стандартів залишається безсистемним, оскільки відсутні фінансово-економічні обґрунтування, а також механізми визначення коштів для їх фінансування. Очевидною є необхідність залучення коштів не лише держави, але й інших суб'єктів у формі інвестицій.

Тому наступною ознакою інвестицій у соціальний розвиток села є визначення кола суб'єктів.

Законом України від 18 вересня 1991 року «Про інвестиційну діяльність» передбачено, що суб'єктами (інвесторами і учасниками) інвестиційної діяльності можуть бути громадяни і юридичні особи України та іноземних держав, а також держави.

Таким чином, законодавець виокремлює дві категорії суб'єктів серед яких: 1) інвестори-суб'єкти, які приймають рішення про вкладення власних, позичкових і залучених майнових та інтелектуальних цінностей в об'єкти інвестування та які можуть виступати в ролі вкладників, кредиторів, покупців, а також виконувати функції будь-якого учасника інвестиційної діяльності; 2) учасники інвестиційної діяльності, якими можуть бути громадяни та юридичні особи України, інших держав, які забезпечують реалізацію інвестицій як виконавці замовлень або на підставі доручення інвестора [14].

Така позиція законодавця повинна мати своїм результатом настання певних юридичних наслідків, під якими розуміється виникнення в особи суб'єктивних прав, обов'язків чи потенційних юридичних «здатностей» до участі у тих чи інших групах правовідносин. Застосування ж терміну «інвестор» до будь-якого учасника правовідносин, що у перспективі може здійснити інвестицію схоже, скоріше, на певну вітчизняну традицію термінологічного використання, коли у фаховій і публіцистичній літературі мова йде про інвестиційну політику, покращення інвестиційного клімату й коли «інвестором» позначається будь-хто здатний проінвестувати конкретного суб'єкта підприємницької діяльності чи, можливо, навіть певний галузевий або територіальний сектор (сегмент) української економіки (господарства) у цілому [15, с. 22].

Проте аналіз законодавчих норм дає підстави стверджувати, що інвестором можна вважати особу, яка приймає рішення або яка може виступити в ролі вкладника. Таке законодавче визначення є некоректним, адже фактично статус інвестора надається лише потенційній особі, яка в майбутньому може ним стати. Як зазначає Р. О. Халфіна, ми знаходимося тільки у сфері дійсності, в області реалізації права, тому у даному випадку нас повинні цікавити не всі потенційні можливості осіб, що приймають участь у правовідносинах, а їх особливі властивості та якості [16, с. 115].

Досліджуючи суб'єктів інвестиційних правовідносин у сфері сільського господарства, В. Ю. Уркевич зазначає, що ними, з одного боку, є інвестори (органи державної влади, органи місцевого самоврядування, держані установи, приватні юридичні та фізичні особи, у т. ч. й іноземні), а, з іншого, – особи, які отримують, використовують інвестиції – сільськогосподарські товаровиробники (сільськогосподарські підприємства різних організаційно-правових форм – сільськогосподарські кооперативи, фермерські господарства, аграрні господарські товариства, приватні, державні і комунальні сільськогосподарські підприємства, аграрні холдингові компанії (агрохолдинги), а також приватні підприємці. При цьому участь в інвестиційних правовідносинах у сфері сільського господарства саме названих суб'єктів (інвесторів й сільськогосподарського товаровиробників), на думку науковця, є обов'язковою [17, с. 116].

Подібної позиції дотримуються й інші науковці в сфері аграрного права та зазначають, що суб'єктами інвестиційних правовідносин, які вкладають інвестиції в сільське господарство є держава, органи законодавчої і виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, іноземні держави, вітчизняні та іноземні юридичні особи, які зацікавлені у розвитку сільського господарства. До суб'єктів інвестиційних відносин, які вкладають інвестиції у розвиток сільського господарства, належать також банки та інвестиційні фонди (наприклад, Аграрний фонд, страховий фонд тощо); органи місцевого самоврядування; державні, комунальні та приватні юридичні особи, кредитні та інші фінансові установи.

До суб'єктів (учасників) інвестиційних відносин, які використовують інвестиції, належать виробники сільськогосподарської продукції. Вони можуть бути як інвесторами власних підприємств, так одночасно і виробниками сільськогосподарської продукції. Учасниками інвестиційної діяльності можуть бути громадяни та юридичні особи

України, інших держав, які забезпечують реалізацію інвестицій як виконавці замовлень або на підставі доручення інвестора [18, с. 28-29].

Крім того, цікавою видається пропозиція задля активізації інвестиційної діяльності в сільській місцевості щодо введення категорії «інвестор, що відновлює виробничу інфраструктуру», яка була запропонована в проекті закону «Про стимулювання інвестиційної діяльності в сільській місцевості». Статус «інвестор, що відновлює виробничу інфраструктуру в сільській місцевості» може отримати суб'єкт інвестиційної діяльності за умови одночасної відповідності інвестиційного проекту, що передбачається реалізувати, наступним критеріям: 1) інвестиційний проект реалізується виключно в сільській місцевості; 2) інвестиційний проект реалізується на об'єкті, у вигляді цілісного (єдиного) майнового комплексу або об'єкті нерухомого майна (будинки, цех, споруда, ділянка тощо) нежитлового фонду, який до 1990 року використовувався в господарській діяльності, але не використовується для ведення господарської діяльності протягом останніх 15 років, потребує капітального ремонту або реконструкції, а його використання з метою ведення господарської діяльності може бути відновлене; 3) кількість створених нових робочих місць для працівників, які безпосередньо задіяні у виробничих процесах, згідно інвестиційного плану, перевищує: а) 70 – для суб'єктів великого підприємства; б) 30 – для суб'єктів середнього підприємства; в) 20 – для суб'єктів малого підприємства; 4) середньомісячна заробітна плата працівників не менш як у 1,5 рази перевищує розмір середньомісячної заробітної плати у відповідному виді економічної діяльності в Україні на 01 січня звітного (податкового року) [19].

Беручи до уваги вищенаведені позиції, доцільним вважається виокремити три категорії суб'єктів інвестицій у соціальний розвиток села: 1) інвестор – особа, яка фактично вчинила дії (операції) щодо вкладення майна в об'єкти соціальної сфери села з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту або яка взяла на себе зобов'язання здійснити таку діяльність, уклавши попередній договір (при цьому законодавче визначення інвестора є некоректним, тому пропонується внести відповідні зміни до законодавства, оскільки статус інвестора має важливе значення в аспекті пільгового оподаткування та надання певних юридичних гарантій, тому такий статус повинен надаватися лише після вчинення певних юридичних дій, які б свідчили про здійснення чи наміри здійснення інвестиційної діяльності); 2) одержувач інвестицій в соціальний розвиток села – таким одержувачем можуть бути як сільськогосподарські товаровиробники (юридичні особи різних організаційно-правових форм), фізичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності, а також особисті селянські господарства, так і органи державної влади та органи місцевого самоврядування, оскільки мова йде про специфічний об'єкт інвестицій – соціальний розвиток села, тому, скажімо об'єкти соціальної інфраструктури села можуть перебувати на балансі цих органів, а, отже, вони можуть виступати не лише в ролі інвесторів, але й в ролі одержувачів інвестицій; 3) посередники у здійсненні інвестицій у соціальний розвиток села – ними можуть бути ті суб'єкти, які забезпечують виконання замовлень на підставі договору.

Наступною ознакою інвестицій в соціальний розвиток села є мета. Аналізуючи законодавче визначення інвестицій, яке наведене в Законі України від 18 вересня 1991 року «Про інвестиційну діяльність», результатом їх здійснення

є створення прибутку (доходу) або досягнення соціального ефекту. Таким чином, законодавством передбачено дві мети інвестицій: 1) отримання прибутку (доходу); 2) досягнення соціального ефекту.

Розглядаючи мету отримання прибутку, варто зазначити, що в правовому полі категорія «прибуток» найчастіше розглядається з позиції податкового права як об'єкт оподаткування, тобто (збільшення або зменшення) фінансового результату до оподаткування (прибутку або збитку), визначеного у фінансовій звітності підприємства відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності [20].

Проте, досліджуючи іноземні інвестиції, О. Р. Кібенко, наголошує на тому, що така законодавча норма потребує уточнення шляхом визначення прибутку (доходу) як грошових цінностей (у валюті України або іноземній валюті), отриманих на законних підставах, у т. ч. прибутку, і доходів від господарської діяльності, відсотків, дивідендів, роялті, доходів від надання в оренду майна та інших видів доходів [21, с. 113-114].

Така позиція є цілком слушною, оскільки вона покликана вирішити проблеми щодо реінвестування та виокремлення доходів інвесторів, які підлягають спеціальному правовому регулюванню. Проте, як вбачається, наведене визначення не є остаточним, оскільки фактично неможливо передбачити всі види прибутків (доходів) інвесторів.

Між тим, деякі науковці, вважають, що єдиною метою інвестиційної діяльності є отримання прибутку (доходу), а тому повністю виключають соціальний ефект як результат інвестиційної діяльності [22].

Однак наведена думка суперечить положенням інвестиційного законодавства, а також усталеній практиці, зокрема зарубіжних країн, де широкого поширення набувають т. зв. «соціальні інвестиції», а також «соціально відповідальні інвестиції», які не мають на меті отримання прибутку, а лише досягнення певних соціальних благ, соціальних стандартів.

Досліджуючи мету інвестицій у соціальний розвиток села, варто зазначити, що законодавча конструкція закріплена у Законі України від 18 вересня 1991 року «Про інвестиційну діяльність», передбачає дві мети які виключають одна одну, тобто, аналізуючи вказану норму можна дійти висновку, що інвестор або отримує прибуток, або досягає соціального ефекту в результаті здійснення інвестиційної діяльності. Вважається, що вказана конструкція потребує удосконалення, адже метою інвестицій у соціальний розвиток села може бути отримання прибутку (доходу) та (або) досягнення соціального ефекту.

Зокрема професор В. М. Єрмоленко звертає увагу на економічний характер природи інвестицій у соціальну сферу села, який розкривається через потребу «відволікання» певної частини прибутку для створення нормальних умов життєдіяльності, відпочинку, охорони здоров'я, фізичного і культурного розвитку та підвищення освітнього рівня нинішніх та майбутніх працівників сільськогосподарських підприємств [18, с. 185].

Таким чином, виокремлені ознаки дають підстави визначити інвестиції в соціальний розвиток села як майно, що вкладається в об'єкти соціальної сфери села (соціальну інфраструктуру та розвиток соціальних стандартів сільського населення) фізичними, юридичними особами, територіальними громадами, державами з метою отримання прибутку та (або) досягнення соціального ефекту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про Основні засади розвитку соціальної сфери села : Указ Президента України від 20 грудня 2000 року № 1356/2000 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1356/2000>
2. Носік В. В. Аграрне право в національній правовій системі України : тенденції та перспективи розвитку / В. В. Носік // Стан та перспективи розвитку аграрного права : матеріали міжнародної науково-теоретичної конференції, присвяченої 80-річчю д. ю. н., проф., акад. АПрН України В. З. Янчука / Під ред. В. М. Єрмоленка, В. І. Курила. – К., 2005. – С. 107–108.

3. Статівка А. М. Організаційно-правові питання соціального розвитку села в Україні : Монографія / А. М. Статівка. – Х. : Право, 2007. – 208 с.
4. Гафурова О. В. Теоретико-правові підходи до визначення інституту соціального розвитку села / О. В. Гафурова // Часопис Київського університету права. – 2012. – № 2. – С. 277–281.
5. Уркевич В. Ю. Проблеми теорії аграрних правовідносин : Монографія / В. Ю. Уркевич. – Х. : Харків юрид., 2007. – 496 с.
6. Аграрне право України : підручник / за заг. ред. В. М. Єрмоленка. – К. : Юрінком Інтер, 2010. – 608 с.
7. Чабаненко М. М. Право соціального розвитку села як підгалузь аграрного права / М. М. Чабаненко // Актуальні проблеми юридичної науки на шляху сучасної розбудови держави і суспільства : матеріали міжнародної науково-практичної конференції / Ред. кол. : В. С. Венедіктов, А. М. Куліш, М. М. Бурбика. – Суми : СумДУ, 2014. – С. 100–104.
8. Господарський кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 року № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
9. Шатохін А. М. Соціологія села / А. М. Шатохін [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://elibrary.nubip.edu.ua/4659/2/%D0%A2%D0%B5%D0%BC%D0%B0_11_%D0%A1%D0%BE%D1%86_%D1%81%D0%B5%D0%BB%D0%B0_doc.pdf
10. Про пільги по податку на добавлену вартість : Лист Міністерства України у справах будівництва і архітектури та Головної державної податкової інспекції України за погодженням з Міністерством економіки України від 08 квітня 1993 року № 35-41/95 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/GDP1877.html
11. Щодо доповнення до Тимчасового переліку об'єктів, які відносяться до соціальної сфери : Лист Державного комітету України у справах містобудування і архітектури від 10 січня 1997 року № 9/4-4 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1041.5325.0>
12. Економічна енциклопедія : у 3-х т. / ред. кол. : С. В. Мочерний та ін. – К. : Видавничий центр «Академія», 2000. – Т. 1. – 864 с.
13. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії : Закон України від 05 жовтня 2000 року № 2017-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2017-14>
14. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18 вересня 1991 року № 1560-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
15. Первомайський О. Поняття та види суб'єктів інвестиційних відносин / О. Первомайський // Юридичний радник. – 2008. – № 6. – С. 21–29.
16. Халфина Р. О. Общее учение о правоотношении / Р. О. Халфина. – М. : Юр. л-ра, 1974. – 348 с.
17. Уркевич В. Ю. Сутність та правове забезпечення інвестиційних відносин у сфері сільського господарства : Монографія / В. Ю. Уркевич. – Х. : Право, 2013. – 196 с.
18. Інвестиційна діяльність у сільському господарстві : правові питання : Монографія / В. І. Семчик [та ін.] ; за ред. В. І. Семчик. – К. : Юрид. думка, 2008. – 252 с.
19. Про стимулювання інвестиційної діяльності в сільській місцевості : Проект закону від 26 червня 2013 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=47640
20. Податковий кодекс України : Закон України від 02 грудня 2010 року № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
21. Кибенко Е. Р. Проблемы совершенствования законодательства Украины об иностранных инвестициях / Е. Р. Кибенко // Проблемы законности. – 1999. – Вып. 38. – С. 112–118.
22. Симсон О. Э. Инвестиционные и инновационные правоотношения : Перспективы развития публичной и частной сфер : Монография / О. Э. Симсон. – К. : Ін Юре, 2005. – 416 с.